

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSKEGA ŽELEZNIŠKEGA NAŠTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Ljubljani, Selenburgova ulica 61.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. Bräuhäusgasse 84.

Izšla vsakega 1. v mesecu.
Nepriznana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrto leto 1.10 K
Po ameriški številka 18 vin.

Štev. 15 in 16.

V Ljubljani, 1. avgusta 1916.

Leto XX.

Pisarna železničarskega deželnega tajništva se nahaja odslej: Selenburgova ulica 61 v Ljubljani.

Štirindvajset vojni mesecev.

Usodnega 28. julija 1914, ko se je ukresala med Austro-Ogrsko in Srbijo prva iskra evropskega požara, pač ni mislil nihče, da ne bi bilo mogoče pogasiti v teku dveh dolgih let plamenov, ki so se vneli iz te iskre po onem dnevu na vseh koncih in krajih »kulturne« Evrope. Takrat je pričakoval vsakdo, tolažec s tem sebe in druge, da konča vojna v dveh, treh mesecih. Kakšna bridka prevara je bila ona samotolažba! Kakor da je dvignil ogromen velikan to staro, s krojo še tako nasičeno Evropo iz njenih tečajev, tako je završilo, zabobnelo v nekaj dneh po 28. juliju križema po evropskih državah.

In v hipu se je izpremenilo vse življenje! Kapitalistični sužnji so se preoblekli v Molohove služabnike, domovi so se praznili, večji delavci so zapuščali kmetije, ogromne armade so se uvrščale — beseda vojna je dobivala kri in meso. A tam od mej držav so odmevali prav do najskritejše vasice ostri udarci — smrt je ostro brusila svojo koso in z režečim smehom sprejemala čete svežih, mladih mož...

A izpremenil se ni le zunanji potek življenja, izpremenilo se je tudi notranje življenje posameznikov, zlasti onih, ki so ostali v varnem zaledju. Prejšnje svoje nazore so zagnali v kot kakor strgane čevlje in odeli so se s povsem novimi, ki so bili prirojeni natančno izpremenjenim razmeram

in po volji mogotcem. Slavili in opevali so vojno kot največja človeška dejanje, ki ga sploh zmore človeški rod, ker so vedeli, da ne izostane plačilo. Na sramotni oder so postavljali vsakogar, kdor ni prepeval z njimi »hosiana vojni«. Drugi zopet so trdili, da ni bilo mogoče razvozlati na drugačen način onih mednarodnih vozlov, ki so jih bili vezli prej toliko pretkani diplomatje in državniki, dobro plačani hujšaki in politični pustolovci kakor z mečem. Socialna demokracija je odklanjala z vso odločnostjo taka »utemeljevanja«, ker je neomajna v svojem materialističnem pojmovanju zgodovinskega razvoja, ki uči, da so vedno gospodarske in socialne razmere vzrok krvavih konfliktov med narodi. In zato razumevamo socialisti tudi potrebo te vojne — ševeda drugače kakor naši protivniki —, čeprav je ne odobravamo, čeprav smo danes še bolj prepričani kakor kdaj prej, da je bila in ostane vojna grozota vseh grozot, najostrejša siba, najhujše zlo. Človeštvo prenaša to strahoto, ker je morda in ne z vsakojednim veseljem, temveč s trpkostjo in le blaznež se povsopne lahko do trditve, da se je uresničila z vojno najiskrenejša želja človeštva. Zato tudi vidimo, da odvrta vsaka država od sebe krivdo na izbruhu vojne, ker je pač vsaka vlada prepričana, da vojna ni dobrota, temveč nepodročljivo zlo, ki je ne nalaga nobena vlada z veseljem svojim državljanom.

Po štirindvajsetih vojni mesecih uvidi pač vsak razroden človek — razen brezvestnih špekulantov in vojni liferantov — da vojna le slabi države, da izpodkopava njeno gospodarsko moč in zmanjšuje njeno odporno silo na znotraj in zunaj z vsakim nadaljnjim dnem vojne. Blagostanje državljanov pada in stara resnica je, da ni napredka brez blagostanja. Zato se množe tudi čim

dlje bolj glasovi resnih mož, zaslužnih bojnikov na gospodarskem in kulturnem polju, ki svare odločno še pred tretjim vojnim letom. Obubožana, opustošena Evropa, to je grozna resnica, ki se razgrne na dan miru tako očitno preko vseh njenih držav, da nam pretresa mozeg.

Ali mi že dovelj žrtev, dovelj žalosti in trpljenja za spoznanje, da je mir blagoslov, vojna prokletstvo?

Vojno gospodarska oskrba za železničarje.

Oskrba s čevlji za železniško osebje.

Z odlokom z dne 27. maja je sporočilo č. kr. železniško ministrstvo sledeče odredbe direktorijam:

Da se zagotovi železniškemu prometnemu osebju potrebna množina usnja, zato je posredovalo železniško ministrstvo pri vojnem ministertvu. Vojno ministrstvo je dovolilo potrebno množino podplatov, ki se bo odmerjala po mesečni potrebi, kakor jo naznanijo direktorije. Pri določitvi potrebne množine podplatov se ne smejo ozirati direktorije na draginjo, temveč edinole na interes ohranitve železniške prometne službe. Zato pride v poštev v prvi vrsti le osebje vozne službe in službe pri premikanju. Za druge kategorije pa se oskrbe leseni podplati.

Za popravila se ustanove po večjih obrtnih centrih posebne delavnice. Ker so te delavnice le začasne, zato naj se uredi z najmanjšimi stroški. Popravljeni čevlje mora nositi vsak najmanj tri mesece, izjema za dva meseca velja le za one kategorije, ki res močno obrabijo čevlje v službi. Če bi prinesel kdo uslužbencev tuje čevlje v popravilo, bo najstrožje kaznovan.

LISTEK.

Junak v očetu.

Ko je prišel brambovec Märtil na svojo stražno postajo, ga je spremljala misel, s katero se je boril že vso noč. »Ti moraš odnesti tovariša, ki leži že dvajset ur pred francoskim jarkom. Ti moraš...?«

Ali ni takoj dejal Bertenu? Ta patrulja gre na življenje in smrt. To bi bil vedel lahko najmlajši vojni prostovoljec, da ne bo šala. Da se priplazi skozi žično ograjo, za to treba gibčnejših kosti nego so Bertenove in trebuha, kakršnega ima Berten, tudi ni tako lahko spraviti skozi. No, Berten je menil, da si hoče zopet enkrat razgibati noge. Prav, tako kakor bi hotel iti na plesišče.

In zaradi tega lahkomišleca, naj gre morda on — brambovec Märtil — rakom živžgat?

Ali misel kljuje in kljuje... Dvajset ur že leži Berten zunaj v mrazu... vso noč.

Brambovec Märtil se stresa ob misli na to noč. Se enkrat preživi v naglici ure, ki so prihajale tako počasno, in vsaka je prinesla polno

naročje mraza. V pristrešju so kleli... V pristrešju!

Zvok prebudi brambovca iz tega spomina. Tiho, pridušeno stokanje, kakor da je privalovalo iz neizmerne daljave. Ko pa je dosegel njegovo uho, je narastel, dvignil se s tal do velikanske postave in udarjal s kladivi na ušesno mreno Märtila, tako se je potopil v odmevu z vsemi pomisleki in premišljevanji... Moraš ga spraviti na varno... moraš!

Velik, svoboden sklep se je izločil veličastno iz prsi brambovca in oklenil udarjajočo silo.

»To noč ga spraviš... Nobene besede več!«

Po izmenjavi straže je vodil ta sklep brambovca Märtila pred polkovnega vodjo. Temu so se zaiskrile oči, odsev izražene silne volje. Moč od včerajšnje patrulje je izjavil takoj, da spremi brambovca Märtila.

Še štiri ure so med voljo in dejanjem. Brambovec Märtil leži v pristrešju in izdeluje načrt. Po pripovedovanju tovarišev je obležal Berten zadet tik pred francosko žično ograjo. To je kvečjemu petdeset merov oddaljeno, in vendar daleč dovelj, da se prekoračita meji dveh dežel, med katerimi zija več kakor morje.

Brambovec Märtil je napeto premišljeval svoje delo. Kje je bil Berten ranjen? Notranji strel bi zelo otežkočil rešitev. Najboljši bi bil še strel v glavo; kajti potem je upanje, da je Berten brez zavesten in ne bi kalil rešitve s kričanjem... Ti na oni strani pazijo proketo ostro.

Ali kaj je to? Brambovec Märtil si mane oči in pregleduje napeto mračno pristrešje. Obraz je pred njim, okrogel, polnoličen otroški obraz, in sedaj čuti na svoji raskavi, razpokani roki drugo roko, majhno, mehko, poigravajočo se roko.

»Kaj si ti, Ana?«

Otroški obraz strmi z globokimi, preplašenimi očmi v brambovca Märtila. Ročica se trese, ko prime sedaj očetovo roko in ko razklepa z rahlim pritiskom skrčene prste.

Brez volje se vdaja brambovec Märtil temu s kratkimi koraki, ali vendar tako neznansko hitro pred njim. Požgana vas, gozd, reka — vse, kar gleda brambovec Märtil že mesece okoli sebe, zaostane — in okoli njega se dviga druga, tako dobro znana pokrajina. Da, to je znano mesto, to so dolge, brezkončne ceste, to so visoke tesno stisnene hiše in sedaj, ali že res stopa po stopnicah do četrtega nadstropja, po starih znanih stop-

Spremljanje disciplinarnih pregreškov.

Uslužbenici, ki žele prositi za spregled disciplinarnih pregreškov v zmislu odloka z dne 20. decembra 1914 naj vpošljejo svoje prošnje takoj, ne šele po končani vojni. Za one uslužbence, ki vsled vojaškega službovanja ne morejo sami vložiti prošnje, naj store to pristojne direktije. Tem uslužbencem se pridrži pravico, da prošnje naknadno in sicer tri tedne po tem, ko ne veljajo več sedanje zapreke, za normalno izvedbo spregleda. Enake odredbe naj določijo direktije v svojem delokrogu za kazni zaradi kršitve reda.

Oskrba za rekonvalescente.

20. junija se je otvoril dom za železničarje rekonvalescente v Neulengbachu, namenjen moškim uslužbencem c. kr. avstrijskih drž. železnic, ki potrebujejo po prestani bolezni ali okrevanju od rane še okrepitev za popolno ozdravitev. Do nadaljnjega je namenjen ta dom pred vsem železničarjem, ki zbole v vojni ali so ranjeni in ki jih ne sprejmejo v zavod za ranjene železničarje na Dunaju ali ki zapuste ta zavod, a so potrebni še okrepčila. Ne sprejemajo se pa osebe z nalezljivimi boleznimi, tuberkulozi, na umu bolni in pijanci. Zavod je namenjen vsem moškim uslužbencem vseh kategorij, torej zlasti tudi uradnikom. V zavodu je prostora za 25 oseb; štiri prostori so rezervirani za uslužbence avstrijskih priwatnih železnic.

Prošnje za sprejem je oddajati službenim potom. Železniški zdravnik mora opisati natančno zgodovino bolezni in utemeljiti potrebo okrepčila v zavodu. O prošnjah odločuje c. kr. ravnateljstvo drž. žel. na Dunaju. Kdor je sprejet, mora prinesiti s seboj: Dve polni garnituri perila, glavnik, ščet za lase, ščet za zobe in en par čevljev za dom. V zavodu ostane vsakdo štiri tedne, če je pa potrebno, tedaj tudi dlje. Glede bolnišnice za čas, ko je uslužbenec v tem zavodu, veljajo iste odredbe kakor za čas, ki ga prebije kdo v bolnišnici. Pomožni uslužbenci, ki ne prejemajo vsel bivanja v zavodu vseh prejemkov in ki vzdržujejo s svojim zaslužkom družino dobe za štiri tedne 30 kron podpore iz sredstev bolniške blaginje. Če pa ostanejo nad štiri tedne v zavodu, dobe za vsak nadaljni dan po 1 K.

Povišana odmera kave za železničarje.

Centralno vodstvo naše organizacije je izročilo ministru za notranje zadeve in vsem deželnim predsednikom spomenico, da se zviša odmera kave za železničarje in njihove družine za vsako osebo na pol kilograma za osem tednov.

Davčna prestost za dragihske doklade.

Centralno vodstvo naše organizacije je izročilo železniškemu ministrstvu vlogo, da naj izreče ministrstvo, da so vse doklade v času vojne, pa naj imajo ta ali oni naslov, za osebo c. kr. drž. železnice davka proste.

nicah, po katerih je nosil toliko truda? Otrok skače pred njim, vrata s stenami vred se odmaknejo kakor potisnane od nevidnih rok v stran — njegova žena sedi v izbi in poslikava lesene vojaške.

Brambovec Märtil zažene z ropotom svoje stvari na premočena tla pristrešja.

Neumnost, blazna neumnost, da se je bil javil k patrulji!

Zopet se prikaže otrok pred njim. Smehlja se, opogumajoče zre v očeta in kaže z malim prstom na njegovo desno ramo.

»Tako se javi, da si bolan, da se znebiš patrulje!«

Ali je to on sam, brambovec Märtil, ki govori tako? Ali pa mislita otrok in žena iz njega?

Globoka potrlost teži brambovca Märtila. Veliki, lepi sklep se odmika od njega. Se si gledata iz oči v oči, ali sedaj se počasi umika in sedaj... Oni zvok, oni zvok!... Stokajoče ječanje se okrepi zopet v silen glas, in udarja na ušesno mrežo brambovca. Ali ne dolgo, in že se skrči postava, postaja manjša in manjša in čevi na tleh, tenka, brezupno jokajoča otroška postava.

Sredstva za poravnavo sporov v železniškem prometu.

Rudolf Müller.

Samo na Angleškem imajo razsodišča za spore, ki nastanejo v železniškem prometu zaradi mezd, delovnega časa i. t. d. To razsodišče se je ustanovilo zlasti vsled zahtev angleških železniških uslužbencev in njihove organizacije, a tudi vlada, zlasti minister Lloyd George, je podpirala to institucijo. Ko so bili leta 1911 na Angleškem veliki železničarski boji, je bila ena glavnih zahtev, da zamore občeovati osebo direktno z železniškimi upravami. Da dobi osebo zanesljive zaupnike v železniških upravah, zato so zastavljali vsi angleški železničarji in tudi zmagali.

Ta razsodišča so v svojem sestavu nekako podobna delavskim odborom in personalnim komisijam avstrijskih državnih železnic. Razsodišča vodi krajevni trgovski urad. Vsaka katedorija uslužbencev ima svoj skupinski urad, kjer se razmotrivajo vsa vprašanja o mezdah, delovnem času in delavskem zavarovanju. Izjemo dela le največja železniška družba »North Eastern Railway Company«, ki se pogađa od l. 1899 direktno z uradniki in je uvedla l. 1908 tudi razsodišče, ki se pa nekoliko razlikuje od drugih. Namesto skupinskih uradov ima ta družba en sam urad, obstoječ iz 18 članov. Zastopniki družbe, nastavljeni vseh kategorij in uradniki strokovnih organizacij so v tem razsodišču.

Kot uradnik strokovne organizacije je funkcional pri tej železniški družbi doslej distriktni tajnik in član parlamenta Walter Hudson. Po poročilu revije »Staats- und sozialwissenschaftliche Forschungen« iz l. 1913 pa je bil izvoljen najvplivnejša osebnost angleške strokovne organizacije železničarjev, I. H. Thomas v 56 skupinskih uradih in glavni tajnik te organizacije, obenem tudi izdajatelj strokovnega glasila, Wardle, pa v 26 skupinskih uradih kot člana razsodišča. Katera je najboljša uprava, ali skupinski uradi ali centralno razsodišče, ki razteza svoje delovanje preko vse družbe in za vse kategorije, o tem se še ne more izreči definitivne sodbe, ker imata obe napravi še prekratko delovno dobo za seboj. Iz letnih poročil, priobčenih v strokovnem glasilu angleških železničarjev za l. 1911, 1912, 1913 pa je posneti, da so prinesla razsodišča železničarjem bridke prevare. Oglašajo se tudi taki, zlasti sindikalisti pod vodstvom Tom Manna, ki označujejo razsodišča kot sleparstvo za delavce in zahtevajo razpust razsodišč.

Razen teh sredstev imajo še nastavljeni angleških železnic za izboljšanje svojega položaja akt iz l. 1896, glasom katerega ima trgovski urad pravico, da intervenira v sporih med delavci in podjetniki. Trgovski urad ima pa tudi to pravico, da zahteva na pritožbe uslužbencev zaradi predolgega delovnega časa od družb predložitev tur-

nasov in da nastopi eventualno na korist uslužbencev.

Iz leta 1900 ima trgovski urad tudi pravico, da izdaja v interesu nastavljenecv predpise za železniški promet. Parlament je sklenil tudi še zakone o službenih stanovanjih, zavarovanju in poročstvu, ki so zelo velike važnosti za angleške železničarje.

V Italiji imajo delavske zbornice, ki imajo približno enak delokrog kakor angleška razsodišča. A te zbornice so se izkazale še pri vseh mezdnihi bojih železničarjev za nezadostne. V Queenslandu v Avstraliji imajo skoraj enako napravo kakor na Angleškem. Vsa društva so vpisana v register za razsodišča in strokovnih organizacij. Pri nemških železnicah, specielno pri pruskih in heških, so uradniki brez vpliva na svoje življenske, službene in mezdne razmere, ker imajo te železnice povsem vojaško organizacijo. Vsi nastavljeni imajo značaj državnih uradnikov in so pod varstvom državnega železniškega sveta. Če bi izrazili nastavljeni željo po institucijah kakor so na Angleškem ali pri nas, tedaj bi smatrale oblasti to za odpor in bi takoj odpustile one, ki so izrekli tako zahtevo. Večina definitivnih nastavljenecv na nemških železnicah so dosluženi vojaki. Ako je kak nemški železničar član strokovne organizacije, delavskega konsumnega društva ali stavbinske zadrage, ga takoj odpuste iz službe. Društvena, zborovalna in koalicijska pravica in pravica osebne svobode ne velja za uslužbence, razen za patriotične in verske prireditve. Na južno nemških progah uživajo nastavljeni nekoliko več temeljnih pravic državljanov in te železnice so tudi bolj dostopne socialno političnim napravam. Na Ruskem, čeprav imajo tukaj železničarji že precej močno organizacijo, na Francoskem in v skandinavskih deželah in na Ogrskem nimajo železničarji nobenih enakih naprav kakor pri nas in na Angleškem.

V Nemčiji določa § 6 državnega obrtnega reda pravico za varstvo, da delavec ni oškodovan v gospodarskem življenju. A za železničarje ne velja ta §. V Italiji so od l. 1905 dalje vsi železničarji javni uradniki. Vsak nastavljenec, ki pospešuje svoje interese na tak način, ki ogrožajo redni obrat železniške službe, je takoj odpuščen iz službe. Na Ogrskem so urejene razmere skoraj enako kakor v Italiji. Na Ogrskem veljajo vsi nastavljeni za »javne uradnike«, a ne uživajo državne oskrbe kakor ostali državni uradniki. Službena pragmatika za ogrske železničarje je bila sklenjena v parlamentu in je brutalna na vse strani. Pri zadnjem mezdnem boju jim je bila ta pragmatika vsiljena. Rumunski železničarji imajo le stanovanjski zakon in zakon za predujme. V svobodni Švici uporabijo pri izbruhu meznega boja med železničarji takoj brambni zakon. Vsak uslužbenec je takoj vpoklican v aktivno vojaško službovanje in pod vojaškim zakonom. V praksi torej nimajo koalicijske pravice.

vsega sveta. Prav v bližini se dviga glas in plove kakor slaboten, trepetajoč plamenček čez črne vode noči.

Vzvišen, svet mir prevzame rešitelja. Vzpne se in plane na obrise ležeče postave, objame Bertenovo oko telesa in ga nese proti njihovem jarku.

Rloveč Bertenov krik prereže tihoto. V sovravnem jarku zašumi, čuje se naglo tekanje — kratek blisk — dva, trije — že blešče francoski jarki kakor nit, nanizana z rubini.

Preden še skoči brambovec Märtil v jarek, začuti močan udarec na desno ramo in vidi stegnjeni prst svojega otroka, kažoč na to mesto...

V bolnišnici ležita ranjena brambovca Märtil in Berten drug poleg drugega. Razumeta se prav dobro, le v eni točki nista edina. Namreč v tej, če pripoveduje Märtil, kako je videl obraza svojega in nekega drugega otroka.

Neuverjen stresa tedaj Berten z glavo in trdno je prepričan, da je spil takrat njegov prijatelj in rešitelj nekoliko preveč žganja.

Naenkrat ve sedaj brambovec Märtil, zakaj ga je tako čezsilno presunilo ječanje tovariša. Iz tega ječanja je tožil otrok in klical očeta, klical njega, očeta za očeta...

Brambovec Märtil se skloni, da poboža jokajočega otroka. Tedaj se vrine medenj, in med tujega otroka, postava Ane, njegovega otroka, ki počasi vstaja. Otroka se merita z bliskajočimi pogledi in brambovec Märtil začuje njunin klic, klic potopljen v največji strah in največjo ljubezen:

»Moj oče! Pusti mi mojega očeta!«

Brambovec Märtil išče tipajoč svoje stvari, vstaja počasi kakor iz sanj in roko v roki s svojim sklepom zapusti pristrešje.

Patrulja je pripravljena. Brambovec Märtil in njegov spremljevalec se pogovorita še enkrat o načrtu in počasi pleza čez rob jarka. Najtemnejša noč se razliva čez pokrajino in noben glas ne valovi čez plan med jarki. Meter za metrom se približuje brambovec Märtil francoski žični ograji, ali ranjenca še nikjer ne zazna. Ali se je splazil morda iz svoje moči nazaj...?

Sedaj... Rahli, stokajoči glas, ki ga pozna brambovec Märtil tako dobro, ki ga loči iz glasov

Gorenji članek sodruga Rudolfa Müllerja posnemamo iz zelo poučne knjižice »Eisenbahner-schutz«. V tej knjižici zbrani odloki in nasveti so bili namenjeni za internacionalni kongres za delavsko varstvo, ki bi bil moral biti pred dvema leti v Bernu. Vsled vojne je izostal ta kongres. Knjižica je velike vrednosti za vsakega železničarja. Dobiva se pri upravi »Eisenbahnerju« na Dunaju.

Treznost.

Delavstvo kot razred mora izpolniti dve nalogi, ki se izpopolnjujeta. Na prvem mestu je, da uveljavi in zastopa svoje gospodarske interese. Poedini delavec je nasproti podjetniku brez moči; ako se ne ukloni njegovi volji, je na cesti. Protest posameznika je vedno brezuspešen. To dejstvo pripoznavajo tudi delavci, ki še nikdar niso premišljevali o kapitalističnem družabnem redu, pripoznavajo ga pa zato, ker ga v idijo in občutijo v praktičnem življenju. Zato je najbližja misel ta: Da se združijo delavci in skupno postavijo v bran napram podjetniku. In res pristopajo k strokovnim organizacijam tudi taki, ki ne zahtevajo nič drugega nego krepko zastopstvo svojih gospodarskih interesov in v hudi stiski nekaj podpore. Del članov strokovnih organizacij se vedno ni prodrli do spoznanja, da je navezan njihov interes naravnost neločljivo na interes skupnosti delavstva. Gospodarski interesi so jim le interesi svoje osebe. Zato so boji iz solidarnosti tako težko izvedljivi. Najgovornejši in najpametnejši človek dostikrat ne more prepričati delavcev, da pomenja uspeh enega dela delavstva uspeh za vse in da škoduje poraz enega dela vsem. Ta del delavstva je vedno pripravljen, da krene tja, kjer je zastopstvo njegovih interesov najcenejše. Ne le glede prispevkov, ampak tudi glede osebnega sodelovanja. Saj je mnogo članov strokovnih organizacij, ki smatrajo strokovno organizacijo za nekako odvetniško zastopstvo. Plačujejo enostavno le svoj tedenski prispevek in vsled tega pričakujejo, da uveljavi strokovna organizacija vse njihove resnične in dozdnevne interese in da jih obvaruje vseh življenjskih nepravil.

Indiferentni delavci si prikroje teorijo, da se uveljavijo itako njihovi interesi. Če se jim zgodi krivica, tedaj najdejo hitro pot v organizacijo. Ako jih organizacija dobro zastopa, tedaj tudi hitro obljubijo njihov pristop. Če se pa odkloni njihovo zahtevo, tedaj so seveda silno začudeni in ne razumejo, da je pravica, vračati enako z enakim. Taki delavci razumevajo pod solidarnostjo, da je dolžnost skupnega delavstva, pomagati njim ob vsaki neprilici, a zase smatrajo kot edino pravilno, da prezirajo solidarnost. Kdor jim obljubi pomoč, ne da bi zahteval za to protiplačila, ta jim je dobrodošel. Njihov goli egoizem je tako zaslepljen, da ne ločijo mogočega od nemogočega. Na vsak način pa zahtevajo vedno več kakor dajo. Kdo ne pozna onih ptičev selilcev, ki prihrče takoj v organizacijo, če se kaže kje kak uspeh; kadar pa je dosežen ta uspeh, tedaj zopet ustavijo in se izgovarjajo, da je bil uspeh premajhen.

Se bolj kakor za strokovne organizacije veljajo te trditve za politični boj. Kdor obljubi največ, ze najboljši kandidat. Ker je pa popolnoma izključeno, da se uresničijo vse zahteve, zato se je polastila zastopalega delavstva malodušnost. Posledica tega je, da usahne popolnoma vse zanimanje za politične pravice in politične institucije. Ta malodušnost, ta brezbržnost sta se polastili zlasti zadnja leta pred vojno celo bolj izobraženega delavstva.

Nič ni torej nevarnejšega nego zbuditi med delavstvom upe in iluzije, ki jih ni mogoče uresničiti. Saj so seveda še vedno ljudje, ki tako radi verujejo na bližnjo bodočnost, kljub temu, da dožive vsak dan nova razočaranja. In čim manj se zahteva od njih, da pomagajo pri zgradbi te boljše bodočnosti, tem večje je njihovo pritrjevanje.

Mnogo naših zaupnikov ne pojmi tega, da se oklepa toliko delavcev in delavk iluzij. Vzrok, da toliko delavcev pričakuje neke rešitve iz svoje mi-

zerije, rešitve, ki pade kar iz neba, je, da so pre-malo izobraženi, da ne znajo misliti s svojo glavo.

Ko je izbruhnila vojna, so proklamirali me- vsemi strankami, med vsemi razredi in sloji pre-mirje vseh bojev in marsikdo je takrat mislil, da so za vedno izbrisana nasprotstva med premo- žnimi in nepremožnimi, med visokimi in nizkimi. A že nekaj mesecev po izbruhu vojne se je izkazalo prav temeljito, da smo še zelo daleč od uresni- čenja reko: Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe. In sedaj po štiriindvajsetih vojnih mesecih je ono premirje že davno med staro šaro in boj med razredi gre dalje, seveda bolj prikrito. Vse iluzije o bratstvu in enakosti, o enakih pravicah in enakih dolžnostih so se razkadile v nič. In to je tudi povsem naravno. Razmere so bile in bodo vedno močnejše kakor še tako dobra volja, kajti razmere, družabne in politične, določujejo de- janja ljudi, ne pa ljudje razmere. Le, kadar bodo vladaile zdrave razmere, izginejo ostra nasprot- stva sedanjosti. Sedaj pa velja še načelo, da je vsak sam sebi najbližji. Socialna demokracija hoče ravno izpremeniti sedanje razmere, da zavladata enakost in bratstvo med človeštvom.

Delavstvo naj torej pred vsem spoznava se- danje razmere, ki so ravno zanj tako krivične in naj se ne vdaja iluzijam, da pridejo boljši časi sami od sebe. Boljše čase priborimo le z delom in ne poslušajmo onih, ki delajo prazne obljube. Le trezno razmišljanje, vztrajno in smotreno delo nas pripelje v boljše življenje.

Volitve delegatov v stanovsko zavarovalnico proti nezgodam avstrijskih železnic.

Z uspehom volitev delegatov pri c. kr. avstr. drž. železnicah (brez direkcijskega okrožja Dunaj) v stanovsko zavarovalnico proti nezgodam smo prav zadovoljni. Uspeh volitev kaže prav jasno, kam nagibajo avstrijski železničarji, čeprav so se izvršile volitve v tako težkih okoliščinah, med vojnim časom, ko na tisoče železničarjev ni moglo izvršiti svoje volilne pravice in vendar smo do- segli z našimi kandidati tako visoko število glasov.

Oddanih je bilo 122.712 veljavnih glasovnic, med temi je bilo 32.615 praznih; od oddanih gla- sov so dobili naši kandidati 75.468 glasov, na- sprotni pa 31.597.

Po posameznih direkcijskih okrožjih se raz- dele naši glasovi tako-le: Linc 6372, Inmost 6247, Beljak 6991, Trst 4387, Olomuč 2209, Krakov 7123, Lvov 3242, Stanislav 2072, severna železnica 18.123, vzhodna železnica 9651, severno vzhodna železnica 4417. Češki nacionalci so dobili v direk- cijskem okrožju Praga 7287, Plzen pa 3650, ob- držali so torej okrožje Praga in nanovo pridobili Plzen. Krščanski socialci so priborili topot okrožje Černovice s 1507 glasovi. V celem so dobili češki nacionalci 20.076 glasov, krščanski socialci 2755, nemški nacionalci 1473 in separatisti 7293.

Kakor že rečeno, smo zelo zadovoljni z uspe- hom volitev. Za naše kandidate oddani glasovi so bili oddani iz poštenega prepričanja in svobodne volje. Kadar nastopi normalne razmere, tedaj upamo, da porazimo naše protivnike na vsej črti.

Konferenca delavniških in ku- rilniških delavcev c. kg. državne železnice.

2. in 3. Julija je bila na Dunaju konferenca de- legatov delavniških in kurilniških delavcev, ki se je pečala z vprašanjem o bodočem delovnem raz- merju in o razširjenju organizacijskega razmerja. Obširnega poročila o tej konferenci, žal, ne mo- remo podati, ker ga je zatrla cenzura v »Eisen- bahnerju«, iz katerega priobčujemo tudi mi kon- ferenčni potek.

Dnevni red konference je bil: 1. Akordno delo in njegova ureditev: a) Akordni sistem, b) na- čela akordnega dela; 2. Izgraditev organizacije: a) Sistem zaupnikov, b) regulativ; 3. Slučajnosti.

K 1. točki je poročal sodrug Winter. Na pod- lagi poročil, ki jih je prejel iz različnih delavnic,

je obrazložil različne akordne sisteme, postopanje delavniških vodstev pri določitvi cen, pritiskanje na cene i. t. d. kakor tudi nastop delavcev in de- lavskih strank pri prevzemanju akordnega dela. Prihaja do sklepa, da ne zadene vsa krivda le de- lavniških vodstev, temveč tudi delavce, ki več- sih res zelo brezmišelnost postopajo pri prevzema- nju akordnega dela, ker ne poslušajo nasvete za- upnikov in smai zakrivate, da se znižujejo akordne cene in so celo dostikrat sami ozrok, kadar se poslabšajo splošne delovne razmere. Govornik dokazuje svoje trditve s tem, da natančno razmo- triva razmere v vsaki posamezni delavnici. Samo enoten akordni sistem je lahko temelj, da se iz- boljšajo razmere delavniških delavcev. Kot enotni akordni sistem priporoča časovni akord.

Sodrug Svoboda od centralne poudarja, da se uspešno uveljavi časovni sistem le tedaj, če doseže prizadeto delavstvo sporazum z upravo državnih železnic. Organizacija ne more priporočati dru- gačnega akordnega dela nego onega, ki temelji na pogodbi in zato priporoča, da bi se sestala komi- sija z delegati uprave državnih železnic in delav- niških delavcev. Delegatje naj pooblaste organi- zacijo, da izposluje pri železniškem ministru upo- stavitev take komisije.

Sodrug Weiser iz Linca predlaga, da se izvoli odbor štirih članov, ki naj izdela resolucijo v smislu izvajanja sodruga Svobode. V odbor se iz- volijo: Winter, Heider, Thumfort in Svoboda.

Prihodnji dan je razpravljala konferenca o načelih akordnega dela in o regulativu za za- upnike.

O resolucijah in predlogih, ki jih je sprejela konferenca, bo poročala centrala krajevnim sku- pinam potom korespondence.

Resolucije o akordnem delu ne moremo pri- občiti, ker je bila konfiscirana.

Avstrijske strokovne organiza- cije v letu 1915.

»Die Gewerkschaft«, glasilo avstrijske stro- kovne komisije, prinaša v zadnji številki obširen pregled o stanju avstrijskih strokovnih organizacij v drugem vojnem letu. Uvodoma piše »Die Ge- werkschaft« sledeče pomembne stavke:

Čim dlje traja vojna, tem manjša postaja skrb, da se strokovne organizacije obdrže in da klju- bujejo gospodarskim vihram, ki jih razvema sve- tovena vojna. Ob začetku tega orjaškega zgodovin- skega dogodka, kakršnega ni doživel še noben človeški rod, so upali le najsrečnejši obdareni optimisti, da prestopijo strokovne organizacije neoslabljene v svojem jedru v mirno bodočnost. To upanje postaja vedno bolj gotovost. Še poročilo o strokovnih organizacijah v prvem vojnem letu je krepilo to upanje, a poročilo za drugo vojno leto ga mogočno utrjuje. Bila bi seveda le »šarba- rija«, ki ne bi koristila nič, če bi zamolčali, da se ne zde površnemu opazovalcu strokovne organi- zacije v marsikakem oziru več tako impozantne kakor pred vojno. V obeh vojnih letih je zlasti na- zadovalo število članov. To dejstvo osupne pa le onega, ki ne pozna temeljito ozkih stikov med bistvom strokovnih organizacij in gospodarskim življenjem. Kdor pa pozna dobro te stike, ta bi se pa nasprotno čudil, če bi bilo drugače. Okoliščine, ki so izven območja strokovnih organizacij, na katere nimajo strokovne organizacije nobenega vpliva, so morale povzročiti nazadovanje članov; ta posledica je seveda vsega obžalovanja vredna. A kadar izginejo te neprijazne okoliščine, tedaj izgine prav gotovo tudi ta posledica sama po sebi. Gotovo ni potrebno, še obširno razmotrivati o teh okoliščinah, ki so bile že tolikokrat raztol- mačene. Neprestani vpoklici v vojaško službovanje — doslej je že okolo 200.000 članov strokovnih organizacij vpoklicanih —; vpoklic delavcev, ki so ostali v zaledju, v vojne industrije; omejitve preseljevanja, zborovanje in koalicijske pravice vsled vojnih zakonov; popolen zastoj najvažnej- šega delovanja strokovnih organizacij, namreč stremenje po boljših delovnih razmerah, ki je bilo obenem tudi najučinkovitejše agitacijsko sred- stvo; ponehanje mnogih industrijskih panog in obrtov vsled pomanjkanja sirovin in svetovnega trda; neizmerna draginja vseh življenjskih potreb-

ščin: Vset o in še marsikaj drugega je povzročilo povsem naravno, da niso napredovale gospodarske organizacije delavstva. Ker so pa vse te okoliščine le izjemnega značaja, azto je tudi njihov učinek le izjemen dogodek, ki odpade, ko izginejo vzroki.

Ali čeprav so ti vzroki zelo tehtni in čeprav imamo trdno upanje glede bodočega razvoja strokovnih organizacij, vendar moramo poudarjati, da niso učinkovali pri marsikateri strokovni organizaciji le ti vzroki na nazadovanje števila članov. Zlasti mislimo pri tem na one skupine, ki bi morale vsled svoje intenzivne zaposlenosti pri vojnih industrijah, izkazovati napredek članov, čeprav le v takem razmerju z zaposlenimi kakor pred vojno. Da se doseže to lahko kljub vseh prej navedenih slabih okoliščin, dokazuje naraščajoče število članov v posameznih pakliči, ki izdelujejo predvsem vojni material. Gotovo je, da je agitacija med delavci in delavkami, ki so zaposleni le začasno v vojnih industrijah, zelo otežkočena, ker obstojajo zapreke, kakršnih v normalnih časih sploh ne poznamo. Če pa hočemo, da zastavijo strokovne organizacije takoj ob povratku normalnih časov zopet vso svojo moč, tedaj moramo, naj velja kar hoče, premagati te zapreke in dvigniti število organiziranih.

Kot dokaz, da so strokovne organizacije res trdne v svojem temelju, kot dokaz, da so se vzdržale kljub vojnim viharjem, naj velja dejstvo, da ni bilo nazadovanje članov v s. 1915 tako veliko kakor v prvem vojnem letu, čeprav je imelo prvo vojno leto le pet vojnih mesecev in čeprav je bilo približno obe leti enako vpoklicev. Kako se je gibal število članov v zadnjih treh letih (eno mirovno leto in dve vojni leti) naj pojasne sledeče številke:

1914.	351.216 m. član.	42.979 ž. član.	skupaj	416.195
1915.	210.421 " "	30.260 " "	" "	240.683
1916.	151.424 " "	25.080 " "	" "	177.111

Izguba je bila torej sledeča:

1914.	101.795 m. članov	12.719 ž. članov	skupaj	131.514
1915.	58.967 " "	4.571 " "	" "	63.538

Z vso jasnostjo kažejo te številke, da niso povzročili izgube na članih le vojaški vpoklici. Kažejo pa tudi, kako silno je učinkoval izbruh vojne l. 1914. na člane, kako šibko je bilo njihovo prepričanje o potrebi strokovnih organizacij. A te številke tudi glasno govore, kako potrebno je agitacijsko delo. Še enkrat poudarjamo, da nas nazadovanje števila članov niti najmanj ne navdaja s skrbjo, ker smo trdno uverjeni, da uravnavajo normalni časi vse te izgube. Tudi finančno stanje strokovnih organizacij je tako, da gledamo mirno v bodočnost.

Dohodki strokovnih organizacij so se seveda znižali. Edini vzrok tega pa je, da imamo pač manjše število članov. Izdatki so skoraj enaki dohodkom, tako da premoženjsko razmerje skoraj ni trpelo izgub. Izdatki za podpore so se precej skrčili, ker je brezposelnost zelo ponehala. Ko je izbruhnila vojna, je zavladala silna brezposelnost in podpore za brezposelne so močno narasle. Lansko leto se je izpremenila slika. Za vse podpore so izdale lansko leto strokovne organizacije le nekaj več kot tretino vseh izdatkov in le pičlih 10 odstotkov za brezposelne podpore.

Ko mine vojna, bo seveda zopet vse drugače. Strokovne organizacije morajo računati tedaj z veliko brezposelnostjo in pripravljene morajo biti dobro, da prebijo brez škode prve čase po vojni.

Najnujnejša naloga naših zvestih članov je, da z vso vmeno delujejo za razvoj strokovnih organizacij, da so neutrudljivi pri agitaciji. Le kdor seje, ta tudi žanje.

Iz organizacije.

Krajna skupina Trst I priredi v nedeljo 6. avgusta ob 7. zvečer v restavraciji »Nujork«, Ljubljana, Kolodvorska ulica shod z dnevnim redom: Poročilo o stanju tožbe proti juž. žel. glede izplačevanja prehranin za evakuirane delavce. Nihče naj ne manjka!

Domače stvari.

V Trstu je umrl prejšnji načelnik južne železniške postaje Trst, višji nadzornik Zbona. Ranjki ni bil poseben prijatelj delavstva, kar je tudi pazal ob vsaki priliki.

Razne stvari.

Sodrug Karl Liebknecht obsojen. 28. junija je bil obsojen sodrug Karl Liebknecht na dve leti in pol ječe. Obsodbo je izrekel berlinski vojni sodišče. Sodrug Liebknecht je bil obtožen, da je hotel uprizoriti 1. maja demonstracijo na trgu Potsdam v Berlinu. Obtožnica pravi, da je to dejanje ogrozilo vojno silo Nemčije in s tem je zagrešil obtoženec poizkušeno vojno izdajstvo. Dalje je bil obtožen, da je pozival k nepokorščini in se zoperstavljal državni oblasti. Proti razsodbi je vložil Liebknecht pritožbo.

Socialno demokratična zmaga na Finskem. Pri volitvah za finski deželni zbor je bilo izvoljenih 103 socialna demokratičnih kandidatov. S to zmago je dosegla socialna demokracija absolutno večino v finskem deželnem zboru. Na Finskem imajo od l. 1905 dalje splošno, enako, tajno in direktno volilno pravico moški in ženske. Od tega leta dalje je vedno naraščalo število socialno demokratičnih deželnih poslancev. Volitve so na tri leta. Pri zadnjih volitvah l. 1913 so dobili socialno demokracije 90 mandatov, vseh skupaj 200. Čeprav je razglašeno na Finskem izjemno stanje in je vsled tega agitacija zelo otežkočena, vendar so dosegli finski sodrugi tako lep in velik uspeh. Finska buržvazija se je že davno bala tega trenutka. Zato je šla pri zadnjih volitvah tudi združena v boj proti socialni demokraciji.

Umor delavcev v Galacu na Rumunskem. V nedeljo 25. junija so hoteli prirediti organizirani delavci v Galacu shod proti draginji. Oblast je shod prepovedala. Vsled tega so razglasili galaški delavci splošno stavko. V ponedeljek je demonstriralo na stotine delavcev po galaških ulicah. Oblasti so poklicale vojaštvo, da razžene demonstrante. Prišlo je do krvavih spopadov. Zelo veliko delavcev je bilo mrtvih in težko ranjenih. Zaradi teh demonstracij so takoj zaprli voditelja rumunske socialne demokracije sodruga drja. Rakovskega, čeprav ni bil one dneve v Galacu. Vsled te aretacije so zastavkali bukareški delavci. Oblasti niso pustili nobenega slavnostnega pogreba žrtev in so takoj drugi dan povsem tiho zakopale umorjene delavce. Šele 3. julija so priredili galaški delavci padlim žrtvam dostojno slavnost v spomin. Od vseh strani dežele so prihitele ta dan deputacije v Galac in na desetisočev delavcev se je udeležilo slovesnosti. V Galacu niso ta dan delavci delali.

Sodružico Rozo Luxemburgovo so aretirali 10. julija v Berlinu. Vzroki aretacije niso znani. Hišna preiskava na njenem domu je bila preuspešna.

Iz uradnih listov.

Rezultat nadomestne volitve v osobno komisijo juž. železnice. Skupina prometnega vozovnega osobja slug. Člani: Oddanih glasov je bilo 1474, neveljaven 2, 161 praznih, veljavnih 1472. Izvoljeni so bili: Nace Kasperbauer, Mürrzuschlag s 1260; Lavoslav Rothwangl, Belak, s 1250; Jurij Handler, Matzleinsdorf, s 1192 glasovi. Namestniki: Rudolf Fucker, Matzleinsdorf, s 1244; Bernard Tschakert, Dunaj, s 1241; Ivan Jerina, Ljubljana, s 1242 glasovi.

K. Bröger:

Društveni vestnik.

V nedeljo 16. julija je bil v Sp. Šiški pri Celarcu društveni shod krajne skupine Ljubljana II. z dnevnim redom: Poročilo o konferenci delavniškega osobja c. kr. drž. železnic v zadevi uvedbe akordnega dela. Udeležba je bila dovoljna, če tudi bi bilo želeto, da se takih poučljivih shodov udeleže vsi prizadeti delavci. Na shodu sta poročala: Sodrug Beck, član centralnega zaupniškega zbora na Dunaju in pokrajinski tajnik sodr. Kopač. Oba govornika sta govorila v zmislu, na drugem mestu priobčenega poročila dunajske konference. Upajmo, da najdejo odkritosrčne besede pravi odmev med delavniškim osobjem in rode pričakovan uspeh.

Podporni sklad zaostalim svojcem.

Od 23. maja do 23. junija so bile izplačane naslednje posmrtnice:

134. Lukežič Fran, Spodnja Šiška	K 300
135. Daumlechner Jožefa, Bischofshofen	« 100
136. Tischler Marija, Gradec I.	« 150
137. Knödl Fran, Favoriten IV.	« 200
138. Heinzl Magdalena, Halbstadt	« 100
139. Stifter Cecilija, Bruck a. M. I.	« 150
140. Pernegger Fran, Sv. Valentin	« 300
141. Köpfl Ivana, Knittelfeld	« 150
142. Röthhammer Marija, Klein Reifling	« 150
143. Majer Josip, Franzensfeste	« 300
144. Sineschitz Marija, Celovec	« 25
145. Bös Leopoldina, Dunaj III.	« 50
146. Dunkl Marija, Dunaj XVII.	« 150
147. Bettler Jurij, Olmuš	« 200
148. Livora Ivan, Bubna	« 100
149. Rotheneder Jurij, Piesting	« 100
150. Phillip Ivan, Kreibitz	« 250
151. Burda Fran, Trautenau	« 200
152. Hofmann Gustav, Rudig	« 150
153. Krejči Matija, Dunaj XVII.	« 100
154. Binder Fran, Eisenerz	« 200
155. Langhammer Marija, Brno II.	« 150
156. Woschütz Marijeta, Sv. Vid ob Glini	« 125
157. Müller Julij, Mallnitz	« 100
158. Wittmann Miha, Falkenau a. E.	« 200
159. Friesenegger Roz., Waydhofer a. Ibs	« 150
160. Holzmann Alojzij, Wels	« 200
161. Althuber Marija, Solnograd I.	« 100
162. Haslinger Fran, Solnograd I.	« 300
163. Kral Konrad, Dunaj	« 300
164. Unterkofler Marija, Spittal a. D.	« 100
165. Indmann Ivan, Hötzelstorf	« 200
166. Koch Ana, Saalfelden	« 150
Skupaj	K 5.500

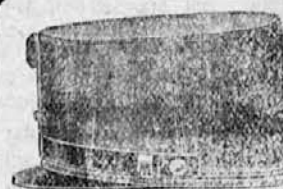
Umrlo je 18 članov in 15 žen, skupaj 33 smrtnih slučajev.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v
zalogi lastne tovarne
Peter Kozina & Ko.
Ljubljana na Bregu št. 20
(Cojzova hiša).

Garantirana kakovost

Adalbert Kassig

Ljubljana,
Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, žnore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.